

SISÄMINISTERIÖN ASETUS PELASTUSOPISTON MAKSULLISISTA SUORITTEISTA VUODELLE 2022

Sisäministeriö on valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla antanut asetuksen Pelastusopiston maksullisista suoritteista (1288/2019). Asetus on voimassa vuoden 2021 loppuun.

Nyt säädettävä asetusta olisi voimassa vuoden 2022. Asetuksessa säädettäisiin edellisen asetuksen tapaan julkisoikeudellisten sekä liiketaloudellisten suoritteiden maksullisuudesta.

Pelastusopiston tehtävät ja opistossa annettava koulutus

Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 2 §:n mukaan Pelastusopiston tehtävänä on antaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillista peruskoulutusta, pelastustoimen päällystön ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta, normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen valmentavaa koulutusta sekä huolehtia osaltaan pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, tutkimustoiminnan koordinoinnista sekä tarvittaessa muistakin opiston toimialaan soveltuvista tehtävistä.

Saman lain 2 §:n 3 momentin mukaan Pelastusopiston tehtävänä on myös vastata pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön sekä pelastuslain (379/2011) 2 a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun sopimuspälokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Pelastusopistosta annetun lain 11 §:n nojalla Pelastusopisto antaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillisiin tutkintoihin johtavaa koulutusta. Lain 13 §:n nojalla Pelastusopisto antaa pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan liittyvää ammatillista täydennyskoulutusta, pelastuslain (379/2011) mukaista väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutusta sekä valmiuslain (1552/2011) mukaista varautumista edistävää koulutusta. Opisto voi antaa muutakin toimialaansa soveltuvaa koulutusta.

Maksulliset ja maksuttomat suoritteet

Pelastusopistosta annetun lain 36 §:n mukaan Pelastusopiston suoritteista perittäviin maksuihin sovelletaan valtion maksuperustelakia.

Pelastusopistosta annetun lain 23 §:n 1 momentissa säädetään, että ammatillisessa peruskoulutuksessa opetus on maksutonta. Pykälän 2 momentin mukaan valmiuslain 12 §:n mukaista varautumista edistävään koulutukseen osallistuvan opetus ja ruokailu sekä majoitus opiston asuntolassa on maksutonta Pelastusopistolla tapahtuvan koulutuksen aikana. Pykälän 3 momentin mukaan väestönsuojelukoulutukseen osallistuvien eduista säädetään pelastuslain 57 §:ssä (nyk. pelastuslaki 379/2011 70 §).

1 § Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet

Pelastusopistosta annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 222/2005 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan pelastustoimen järjestelmä Suomessa perustuu merkittävilta osin vapaaehtoisten toimijoiden panokseen. Vapaaehtoiset pelastustoimen yksiköt ja alalla toimivat järjestöt huolehtivat niistä pelastustoimen tehtävistä, joista on pelastusviranomaisten kanssa sovittu. Valtion edun mukaista on pyrkiä lisäämään sellaiseen koulutukseen osallistumista, joka tukee varautumista ja varmistaa pelastustoimen järjestelmän asianmukaisen toiminnan ja palvelujen riittävyyden erityisesti poikkeuksellisen suurien voimavarojen edellyttävissä pelastustoiminnan tilanteissa.

Pelastuslain 57 §:n 2 momentin mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Asetusehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuja koulutustoimintaan liittyviä maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Pelastusopisto perii omakustannusarvoa alemman maksun, olisivat:

- 1) sopimuspalokunnan päällikkökurssi, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 152 euroa kurssipäivältä;
- 2) sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 165 euroa kurssipäivältä;
- 3) Pelastusopistolla järjestettävä vesipelastuskurssi, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 312 euroa kurssipäivältä;
- 4) sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan pedagoginen koulutus, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 155 euroa koulutuspäivältä;
- 5) sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan aihekohtainen koulutus, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 124 euroa koulutuspäivältä; sekä
- 6) hälytysajoneuvon kuljettajakurssin kouluttajakoulutus, josta Pelastusopisto perii kiinteänä maksuna 228 euroa koulutuspäivältä;

Suhteessa aiempaan asetukseen sopimuspalokunnan päällikkökurssin maksua korotettaisiin 139 eurosta 152 euroon, sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin maksua korotettaisiin 151 eurosta 165 euroon, vesipelastuskurssin maksua korotettaisiin 285 eurosta 312 euroon ja sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksen maksua korotettaisiin 112 eurosta 155 euroon.

Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaan sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan pedagoginen koulutus edellytetään kaikkien opetussuunnitelmassa olevien kurssien vastaavilta kouluttajilta 1.1.2022 alkaen.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaisella sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan aihekohtaisella koulutuksella tarkoitettaisiin Pelastusopiston järjestämiä vastaavien kouluttajien seminaareja, jotka käsittävät varsinaisen pelastustoiminnan sisältökoulutuksen.

Asetusehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaan jos 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu vastaavan kouluttajan alakohtainen koulutus järjestetään muualla kuin Pelastusopistolla, kiinteä maksu olisi kuitenkin 155 euroa koulutuspäivältä. Jos koulutus järjestetään tietoliikenneyhteyttä käyttämällä, kiinteä maksu olisi 82 euroa koulutuspäivältä. Koulutukseen liittyvästä käytännön harjoittelusta Pelastusopisto perisi 228 euroa koulutuspäivältä.

Ehdotetut maksukorotukset johtuvat yleisestä kustannustason noususta. Lisäksi valtiovarainministeriö on myös sisäministeriölle 14.11.2016 antamassaan lausunnossa (VM/1860/00.00.05/2016) todennut, että julkisoikeudelliset maksut tulisi määrätä niin, että maksut ovat suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien omakustannusarvon mukaiset.

Asetusehdotuksen 1 §:n 3 momentin mukaan sopimuspalokunnan päällikkökurssin ja sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin hintaan sisältyisivät opetus ja kurssilla jaettava materiaali sekä majoitus, aamiainen ja lounas kurssipäivinä Pelastusopistolla. Vesipelastuskurssin hintaan sisältyisivät opetus, varusteet ja kurssilla jaettava materiaali sekä majoitus, aamiainen, lounas ja päivällinen.

Asetusehdotuksen 1 §:n 4 momentin mukaan sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan pedagogisen koulutuksen, vastaavan kouluttajan aihekohtaisen koulutuksen ja hälytysajoneuvon kuljettajakurssin kouluttajakoulutuksen hintaan sisältyisivät opetus ja kurssilla jaettava materiaali sekä lounas koulutuspäivinä Pelastusopistolla.

2 § Kelpoisuuskoe

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) säädetään ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY (ammattipätevyyssdirektiivi) mukaisesta ammattipätevyyden tunnustamisesta ja palvelujen tarjoamisen vapaudesta.

Opetushallitus päättää mainitun lain 4 §:n mukaan muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä. Ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava taho voi lain 4 §:n 2 momentin mukaan tarvittaessa pyytää yliopistolta, korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta päätöksenteon tueksi lausunnon. Lausunnon antava taho voi periä lausunnosta sitä pyytäneeltä omakustannusarvon mukaisen maksun noudattaen valtion maksuperustelakia (150/1992).

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:n mukaan ammattipätevyyden tunnustamispäätöksessä hakijalle voidaan asettaa vaatimus kelpoisuuskokeen suorittamisesta tai enintään kolme vuotta kestävästä sopeutumisajasta, jos hakijan saaman koulutuksen sisältö on olennaisesti erilainen kuin vastaavan kansallisen koulutuksen sisältö. Pykälän 5 momentin mukaan yliopistojen,

ammattikorkeakoulujen, koulutuksen järjestäjien ja muiden oppilaitosten sekä näyttötutkinnon järjestäjien tulee järjestää kelpoisuuskokeet ammattipätevyyden tunnustamispäätöksessä edellytetyn mukaisesti. Hakijalla tulee olla mahdollisuus suorittaa kelpoisuuskoe kuuden kuukauden kuluessa sen päätöksen tekemisestä, jossa hakijalle on määrätty kelpoisuuskoe. Kelpoisuuskokeeseen osallistumisesta ja hyväksytystä suorituksesta annettavasta todistuksesta peritään kokeeseen osallistujalta omakustannusarvon mukainen maksu noudattaen valtion maksuperustelakia.

Kelpoisuuskoemaksuista säädetään ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1440/2014) 3 §:ssä. Pykälän 3 momentin mukaan ammattikorkeakoulu saa periä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:n 5 momentin perusteella järjestämästään muun kuin 2 momentissa tarkoitetun kelpoisuuskokeen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset kokeeseen osallistuvalta, kuitenkin yhteensä enintään 500 euroa. Pykälän 4 momentin mukaan 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokeen tai sen jonkin osion uusimisesta saadaan periä sama maksu kuin hylätystä suorituksesta on peritty. Säännöksen mukaan edellä 2 ja 3 momentissa säädetty maksun enimmäismäärä ei sisällä mahdollisesta uusintakokeesta perittäviä maksuja. Kelpoisuuskokeen hyväksytystä suorituksesta annettavasta todistuksesta ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetussa laissa (1385/2015) tarkoitettujen täydentävien opintojen suorittamisesta annettavasta todistuksesta peritään 20 euroa.

Pelastusopisto järjestää muissa jäsenvaltioissa pelastusalan ammatillisen tutkinnon suorittaneille ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun kelpoisuuskokeen. Pelastusopisto on määritellyt pelastusalan kelpoisuuskokeen sisällön. Pelastusopiston järjestämästä kelpoisuuskokeesta ehdotetaan perittävän edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn mukaisesti arvioidun omakustannushinnan suuruinen maksu 350 euroa. Kelpoisuuskokeen hyväksytystä suorituksesta annettavasta todistuksesta perittäisiin 20 euron maksu.

Säännös olisi saman sisältöinen kuin edellisessä asetuksessa.

3 § Maksulliset liiketaloudelliset suoritteet

Asetusehdotuksen 3 §:n mukaan valtion maksuperustelain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja muita maksullisia suoritteita, jotka Pelastusopisto hinnoittelee liiketaloudellisin perustein, olisivat:

- 1) muut kuin 1 ja 4 §:ssä tarkoitetut kurssit ja 2 §:ssä tarkoitetun kelpoisuuskokeen järjestäminen;
- 2) tilauksesta valmistettu koulutusaineisto;
- 3) konsultointi ja muu siihen verrattava palvelu;
- 4) koulutus- ja majoitustilojen, harjoitusalueen ja -laitteiden sekä kaluston vuokraus; sekä
- 5) muut erikseen sovitut palvelut.

Edellä 1 momentin 4 kohdasta poiketen Pelastusopistossa tuntiopettajana toimivien henkilöiden majoitus Pelastusopiston asuntolassa ja kurssihotellissa olisi kuitenkin maksutonta.

Säännöksestä korjattaisiin viittauksia muihin asetuksen pykäliin. Muutoin säännös olisi saman sisältöinen kuin edellisessä asetuksessa.

4 § Sovellettuina harjoituksina toteutettavat kurssit

Pelastusopistosta annetun lain 36 §:n 2 momentin mukaan poiketen siitä, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään, Pelastusopiston liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavien suoritteiden hinnoittelu voi poiketa liiketalousperiaatteesta vapaaehtoisten palokuntien koulutuksessa sekä sellaisessa pelastustoimen koulutuksessa, jonka kustannukset muodostuvat erityisen kalliiksi tai jonka kysyntää valtio haluaa lisätä. Tässä momentissa tarkoitetuista suoritteista säädetään tarkemmin sisäministeriön asetuksessa. Sisäministeriön asetuksella säädetään myös näiden suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen liittyvät periaatteet.

Kuten edellä on todettu, valtion edun mukaista on pyrkiä lisäämään sellaiseen koulutukseen osallistumista, joka tukee varautumista ja varmistaa pelastustoimen järjestelmän asianmukaisen toiminnan ja palvelujen riittävyyden erityisesti poikkeuksellisen suuria voimavaroja edellyttävissä pelastustoiminnan tilanteissa. Suoritteet määritellään tarkemmin sisäministeriön asetuksessa ja samalla ministeriön asetuksessa määritellään se osuus kustannuksista, joka tulee kattaa momentissa tarkoitettusta koulutuksesta perittävillä maksuilla.

Asetusehdotuksen 4 §:n mukaan pelastusopistolain 36 §:ssä tarkoitettuja suoritteita, joista Pelastusopisto perii asiakasmaksuna keskimäärin 80 prosenttia kurssin kuluista, olisivat Pelastusopiston harjoitusalueella sovellettuina harjoituksina toteutettavat kurssit, joilla opetetaan pelastuslaitosten ja sopimuspalokuntien miehistöltä vaadittavaa pelastustoiminnan ammattiteknistä osaamista.

Sovelletuissa harjoituksissa opiskelu tapahtuu työtodellisuutta vastaavissa olosuhteissa ja kurssien osanottajamäärä on rajattu yleensä 10–12 opiskelijaan. Käytännönläheisyyden vuoksi kurssit tulevat normaalia kalliimmiksi; opiskelijoiden ja kouluttajien työturvallisuus edellyttää, että opiskelijoiden määrä suhteessa kouluttajien määrään on normaalia pienempi.

Sovellettuina harjoituksina toteutettavat kurssit ovat valtion maksuperustelain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavia suoritteita. Tällaisen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseen myönnettiin valtion talousarviossa hintatukea vuoteen 2006 saakka. Pelastusopistolle myönnetty hintatuki poistui vuoden 2007 alusta pelastusopistolain tultua voimaan 1.8.2006.

Säännöksen 2 momentissa säädettäisiin euromäärästä, jota voitaisiin enimmillään käyttää sovellettuina harjoituksina toteutettavista kursseista aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Pelastusopisto voisi käyttää kyseisten suoritteiden kustannusten kattamiseen enintään 40 000 euroa vuodessa kuitenkin siten, että osallistujaa kohden

voitaisiin käyttää enintään 550 euroa. Kuten säännöksen 1 momentista käy ilmi, tukea voitaisiin myöntää pelastuslaitosten ja sopimuspaloikuntien miehistölle.

5 § Tietosuoritteet

Asetusehdotuksen 5 §:n mukaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:n 2 momentissa tarkoitettua tiedon esille hakemisesta sekä saman lain 34 §:n 3 momentissa tarkoitettujen kopioiden ja tulosteiden antamisesta perittävistä maksuista päättäisi Pelastusopisto ottaen huomioon, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä säädetään.

Säännös olisi saman sisältöinen kuin edellisessä asetuksessa.

Taloudelliset vaikutukset

Pelastusopisto arvioi julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusten olevan vuonna 2022 yhteensä 285 600 euroa. Pelastusopisto arvioi julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen olevan vuonna 2022 yhteensä 230 000 euroa. Pelastusopiston toimittamien kustannusvastaavuuslaskelmien perusteella julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti vuonna 2022 olisi 80,5 %.

Liiketaloudellisesti hinnoitellun toiminnan kustannusten Pelastusopisto arvioi olevan vuonna 2022 yhteensä 1 274 000 euroa. Liiketaloudellisesti hinnoitellun toiminnan tuottojen arvioidaan olevan vuonna 2022 yhteensä 1 415 000 euroa. Pelastusopiston toimittamien kustannusvastaavuuslaskelmien perusteella liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti vuonna 2022 olisi 111,1 %.

Asetuksessa on kyse maksutuloista, jotka olisivat vuositasolla alle 5 milj. euron määräiset. Näin ollen ei ole tarvetta käsitellä asetusta asioiden käsittelystä raha-asiainvalidiokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (TM 0201; 3.1.2002, muut. 15.11.2012) kohdan 2.2.8. mukaan valtioneuvoston raha-asiainvalidiokunnassa.

Lausunnot

Sisäministeriö pyysi lausuntoa asetuksesta valtiovarainministeriöltä ja Pelastusopistolta.

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022 ja se olisi voimassa vuoden 2022 loppuun.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €)										
Pelastusopisto	Julkisoikeudelliset suoritteet					Liiketaloudelliset suoritteet				
	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 ennuste	2022 tavoite	2023 tavoite	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 ennuste	2022 tavoite	2023 tavoite
Tuotot yhteensä										
maksullisen toiminnan tuotot										
- maksullisen toiminnan myyntituotot	204 008	120 869	77 429	230 000		1 352 307	564 638	460 000	1 050 000	
- maksullisen toiminnan muut tuotot	3 160	0	0	0		440 327	357 449	315 000	365 000	
Tuotot yhteensä	207 168	120 869	77 429	230 000	0	1 792 634	922 088	775 000	1 415 000	0
Kustannukset										
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 455	969	909	2 000		7 382	5 636	4 000	7 000	
- henkilöstökustannukset	95 312	99 107	95 974	96 000		424 272	258 325	220 000	350 000	
- vuokrat	5 323	2 134	0	3 000		2 221	731	700	2 000	
- palvelujen ostot	16 438	8 491	4 430	16 000		61 188	18 722	18 000	50 000	
- muut erilliskustannukset	9 895	10 805	5 004	10 000		27 927	9 555	5 000	20 000	
Erilliskustannukset yhteensä	128 423	121 506	106 317	127 000	0	522 990	292 969	247 700	429 000	0
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	84 870	83 016	80 000	86 000		313 868	134 603	100 000	270 000	
- poistot	2 476	2 332	2 300	2 600		30 106	13 790	12 000	25 000	
- korot	131	0	0	0		483	0	0	0	
- muut yhteiskustannukset	69 145	36 623	25 000	70 000		714 165	494 959	450 000	550 000	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	156 622	121 971	107 300	158 600	0	1 058 622	643 352	562 000	845 000	0
Kustannukset yhteensä	285 045	243 477	213 617	285 600	0	1 581 611	936 321	809 700	1 274 000	0
Kustannusvastaavuus (Tuotot - kustannukset)	-77 877	-122 608	-136 188	-55 600	0	211 022	-14 233	-34 700	141 000	0
Kustannusvastaavuus (%)	72,7 %	49,6 %	36,2 %	80,5 %	#JAKO/0!	113,3 %	98,5 %	95,7 %	111,1 %	#JAKO/0!